

KORT OM BARNKONVENTIONEN

Rädda Barnen

Alla barn har egna rättigheter

Den 20 november 1989 är en historisk dag för världens barn. Då antog FN:s generalförsamling konventionen om barnets rättigheter.

Barnkonventionen slår fast att alla barn och ungdomar upp till 18 år har samma rättigheter. Rätt att leva och utvecklas. Rätt att växa upp i trygghet och skyddas mot övergrepp. Rätt att ge uttryck för sina åsikter i frågor som berör dem – och barnen ska respekteras för vad de tycker och tänker. Barnets bästa ska alltid komma i första hand.

Barnkonventionen sätter normer för barns hälsa, utbildning, social trygghet, skälig levnadsstandard, lek och fritid. Konventionen slår också fast barnets rätt till eget språk, kultur och identitet. De länder som anslutit sig till konventionen, ska utnyttja sina tillgängliga resurser maximalt för att tillgodose barnets rättigheter.

Nästan alla länder i världen har anslutit sig till Barnkonventionen. Aldrig tidigare har uppslutningen kring en FN-konvention varit så stor. I september 2017 var det bara ett land som inte har antagit den – USA.

Rädda Barnen kämpar för barnets rättigheter

Rädda Barnen är en barnrättsorganisation som arbetar för att alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda. Vi väcker opinion för barns rättigheter och vår verksamhet grundar sig på Barnkonventionen. Vi lyssnar på barn, tar ställning, sprider information och driver fram förändringar – i Sverige och i världen.

Barnkonventionen är ett kraftfullt och viktigt verktyg i vårt arbete för barnets rättigheter. Vi kan med hjälp av den få myndigheter och andra beslutsfattare att ta beslut utifrån vad som är bäst för barnet.

Vi arbetar för och belyser de problem barn som lever under speciellt svåra omständigheter står inför. Det kan vara ensamkommande flyktingbarn, barn utsatta för våld, barn med funktionsnedsättningar, barn från minoriteter, eller annat barn som far illa. Vi kan även påverka och stödja andra länder att leva upp till Barnkonventionen.

Barnkonventionen i förkortad version

FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) består av 54 artiklar. Det är rättigheter som gäller för alla barn i alla länder som har anslutit sig till konventionen.

Artikel 1

Barn – det är varje människa under 18 år.

Artikel 2

Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3

Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet.

Artikel 4

Konventionsstaterna ska stifta lagar och vidta andra åtgärder för att konventionen ska tillämpas i landet. De ska sträva att till det yttersta av sina tillgängliga

resurser förverkliga barnets sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter. När resurserna inte räcker till bör man söka lösningar genom internationellt samarbete.

Artikel 5

Föräldrarna har det yttersta ansvaret för barnet och ska utifrån utvecklingen av barnets egen förmåga säkerställa att det får kännedom om och hjälp i att utöva sina rättigheter.

Artikel 6

Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas.

Artikel 7–8

Alla barn har rätt till ett namn och en nationalitet. De har rätt att, så långt det är möjligt, få veta vilka deras föräldrar är. En stat får inte ta ifrån barnet sitt namn eller nationalitet.

Artikel 9

Ett barn ska inte hållas åtskilt från sina föräldrar mot sin vilja, utom när det är för barnets bästa. Barn som inte bor med båda sina föräldrar ska ha rätt att träffa båda två regelbundet.

Artikel 10–11

Barn och föräldrar har rätt att träffa varandra även om de bor i olika länder. Ansökningar från familjer som vill återförenas över statsgränser ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt. En förälder får inte utan lov föra bort sitt barn till ett annat land.

Artikel 12–15

Alla barn har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör dem. När domstolar och myndigheter behandlar fall som rör ett barn ska barnet höras och barnets intresse komma i första rummet. Barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet, religionsfrihet och frihet att bilda organisationer ska respekteras.

Artikel 16

Varje barn har rätt till sitt privat- och familjeliv, hem och post samt ska skyddas mot ingripanden i dessa. Varje barn ska också skyddas mot angrepp på sin heder och sitt anseende.

Artikel 17

Alla barn har rätt att ta del av information från massmedia, som syftar till att främja deras välfärd och utveckling. Massmedia ska därför uppmuntras att sprida information särskilt riktad till barn, samarbeta över gränserna, producera barnböcker, sprida information på minoritetsspråk samt skydda barn mot skadligt innehåll.

Artikel 18

Båda föräldrarna har gemensamt det primära ansvaret för barnets uppfostran och utveckling. Barnets bästa ska för dem alltid komma i första rummet. Staten ska stötta föräldrarna i sin roll.

Artikel 19

Alla barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot

vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Artikel 20–21

Barn som inte kan bo hemma hos sin familj ska ha rätt till alternativ omvårdnad. Vid adoption ska staterna säkerställa barnets bästa i enlighet med gällande lagar.

Artikel 22

Alla flyktingbarn har rätt till skydd och hjälp om de kommer ensamma eller tillsammans med föräldrar eller annan person.

Artikel 23

Alla barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället.

Artikel 24

Alla barn har rätt till hälso- och sjukvård. Alla länder ska arbeta för att minska spädbarnsdödligheten, bekämpa sjukdomar och undernäring och avskaffa, hälsofarliga sedvänjor. Gravida och nyblivna mammor har rätt till hälsovård.

Artikel 25

Ett barn som har omhändertagits för vård, skydd eller behandling har rätt att få sin behandling och sitt omhändertagande granskat på regelbunden basis.

Artikel 26–27

Varje barn har rätt till den levnadsstandard som är skälig för att trygga barnets utveckling. Föräldrarna har huvudsakligen ansvaret för detta. Om de inte klarar av det, måste staten se till att det finns stödprogram för

att säkerställa detta. Även barnets sociala trygghet ska säkerställas med tex socialförsäkringar.

Artikel 28–29

Alla barn har rätt till gratis grundskoleutbildning. Undervisningen ska förbereda barnet för livet, utveckla respekt för mänskliga rättigheter och fostra i en anda av förståelse, fred, tolerans och vänskap mellan folken.

Artikel 30

Barn som tillhör minoritetsgrupper eller ursprungsbefolkningar har rätt till sitt eget språk, sin kultur och religion.

Artikel 31

Alla barn har rätt till lek, vila och fritid.

Artikel 32

Ett barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande samt mot hårt arbete som skadar eller hindrar

barnets skolgång och äventyrar barnets hälsa.

Artikel 33

Alla barn har rätt att skyddas mot olaglig användning av narkotika.

Artikel 34

Barnet har rätt att skyddas mot alla former av sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.

Artikel 35

Bortförande, försäljning eller handel med barn ska förhindras.

Artikel 36

Barnet ska skyddas mot alla andra skadliga former av utnyttjande.

Artikel 37

Inget barn får utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling och bestraffning. Inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Barnet får inte bestraffas med livstids fängelse eller dödsstraff. Varje frihetsberövat barn ska behandlas humant och med respekt. Barnet har rätt att snarast möjligt få juridisk hjälp. Barn i fängelse har rätt till kontakt med och besök av sin familj.

Artikel 38

Inget barn under 15 år får användas för direkt deltagande i väpnade konflikter. Barn får inte heller användas eller t ex rekryteras av gerillarörelser.

Artikel 39

Ett barn som blivit offer för vanvård, utnyttjande, försummelse, tortyr, väpnade konflikter eller annan omänsklig behandling har rätt till rehabilitering och social återanpassning.

Artikel 40

Ett barn som är anklagat för brott eller blivit dömt för straffbara handlingar har rätt till en behandling som främjar barnets känsla för värdighet och för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Artikel 41

Rättigheterna i konventionen gäller inte om andra nationella lagar ger barnet större möjligheter att förverkliga rättigheterna.

Artikel 42

De stater som anslutit sig till konventionen åtar sig att göra konventionens

bestämmelser och principer allmänt kända bland vuxna och barn.

Artikel 43–45

Bestämmelser om hur alla länder som anslutit sig till konventionen ska arbeta för att förverkliga den. En övervakningskommitté inom FN granskar konventionsstaternas rapporter. FN-organ och frivilligorganisationer kan också delta med information till FN. Kommittén ger landet rekommendationer för hur de kan bli bättre på att förverkliga rättigheterna i konventionen.

Artikel 46–54

Regler om hur stater kan ansluta sig till konventionen och om när dessa börjar gälla. Konventionsstater kan inte reservera sig mot artiklar som strider mot denna konventions ändamål och syfte.

Barnkonventionen i praktiken

De länder som ansluter sig till konventionen garanterar att deras lagstiftning stämmer överens med konventionen. De ska ta ansvar för att förverkliga konventionens artiklar och att barn och vuxna blir informerade om den. Så här fungerar det.

- Länder kan både underteckna och ansluta sig till konventionen. När ett land ansluter sig till konventionen måste det rapportera regelbundet till FN om hur konventionen efterlevs.
- Länderna uppmanas att rapportera om de svårigheter som finns för att förverkliga konventionens standard och normer. När landets resurser inte räcker till uppmanar konventionens till internationellt samarbete och bistånd.
- Länderna ska regelbundet publicera offentliga rapporter om hur konventionen tillämpas och sprida den informationen i sina länder.
- Det finns ingen internationell domstol som dömer. Konventionen bygger på grundtanken om en dialog för att förbättra barnets villkor.
- De länder som anslutit sig nominerar kandidater till en övervakningskommitté, FN:s kommitté för barnets rättigheter, som väljs av FN:s generalförsamling. Den består av 18 oberoende experter från hela världen.
- Kommittén granskar regeringarnas rapporter om konventionens tillämpning. Den kan begära in ytterligare

information från landet, FN-organ och frivilligorganisationer. Den ger rekommendationer om hur konventionen ska följas. Dessa rekommendationer gäller såväl för regering, riksdag och myndigheter som för landsting och kommuner.

- Ett protokoll till konventionen ger möjlighet för enskilda barn eller deras representanter att framföra klagomål till FN-kommittén, efter att samtliga nationella instanser prövats. Protokollet trädde i kraft 14 april 2014 men Sverige har ännu inte (sep 2017) undertecknat det.

Vad kan du göra?

Sprid kunskap, väck debatt

Engagera dig och skapa opinion kring barns rättigheter. Kontakta lokala, regionala och nationella politiker och makthavare i din närhet och **kräv att Barnkonventionen följs**. Lyssna på barns åsikter och erfarenheter och förmedla dem till beslutsfattare.

Informera andra om Barnkonventionen

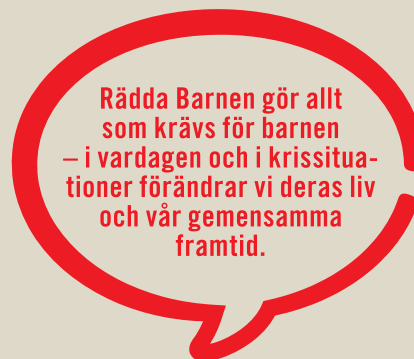
Ju fler barn som känner till att de har egna rättigheter, ju fler vuxna som vet – desto större blir trycket på dem som bestämmer. Information och kunskap är ett effektivt sätt att påverka och förändra.

Bli medlem

Med många medlemmar får Rädda Barnen större inflytande. **Ett medlemskap kostar 200 kr per år**. Det finns även ett hushållsmedlemskap där alla boende på samma adress kan vara med för 300 kr, oavsett antal personer i hushållet. Har du tid och intresse att göra mer är du välkommen att **engagera dig** i lokalföreningen på din ort där du som medlem har stor möjlighet att påverka.

Ge ett ekonomiskt bidrag till Rädda Barnen

Vi behöver pengar för att bistå barnen i de mest utsatta situationerna. Du kan välja att bidra regelbundet till exempel som månadsgivare eller som engångsgåva via Swish, plus- eller bankgiro. För mer information besök raddabarnen.se/stod-oss

Rädda Barnen
107 88 Stockholm
Besöksadress: Landsvägen 39 Sundbyberg
Tel: 08-698 90 00 kundservice@rb.se
www.raddabarnen.se